Inhoud

Inleiding 8

Hoofdstuk 1
Mogelijkheden en grenzen van een keuringsprocedure 9

Hoofdstuk 2
Tot stand komen van de kenmerkende eigenschappen van riet, basisprincipes 11
2.1 Ontwikkeling van een rietveld 14
2.2 Opbouw van de rietstengel 17

Hoofdstuk 3
Bewerkingen door de gebruikers 25

Hoofdstuk 4
Processen op het dak 33

Hoofdstuk 5
Het ideale riet I 41

Hoofdstuk 6
Ontwikkeling van een methode om de kwaliteit van riet te bepalen 45

Hoofdstuk 7
Onderzoek van algemene kenmerken 47
7.1 Visuele beoordeling 47
7.2 Onderzoek van de uniformiteit van de rietbossen 49
7.2.1 De samenstelling van een bos riet 49
7.2.2 Relatie tussen de diameter en de lengte van een rietstengel 55
7.2.3 De opbouw van een handelsbos riet (een voorbeeld) 58
7.3 Analyse van de mineralen 59
7.4 Werkwijze voor het bepalen van de opname en afgifte van water, “de zuigtest” 63
7.4.1 Beschrijving van de werkwijze “zuigtest” 64
7.4.1.1 Zijsprong: de wateropname van de enkele rietstengel 70
7.4.1 Beschrijving van de “zuigtest” (vervolg) 76
7.4.2 Toepassing van de “zuigtest” 80
7.5 Analyse van de structuurvormende koolhydraten (vezelstoffen) 86
7.6 Het proces van afbraak en verval 88
7.7 Onderzoek naar de zoutgehaltes en de beoordeling hiervan 101
7.7.1 Zoutgehaltes van riet 103
7.7.2 Analyse van het zoutgehalte van handelsbossen riet 106
7.7.3 Zout kan uitspoelen 109
7.7.4 Riet heeft een zoutgradiënt over de rietstengel 111
7.7.5 Zoutgehalte variaties in een partij riet 115

Hoofdstuk 8

Uitvoeren van het onderzoek **121**
8.1 Inleiding 121
8.1.1 Beschrijving van de te onderzoeken monsters/bossen riet 122
8.1.2 Het vervaardigen van de onderzoeksmonsters uit het materiaal 125
8.1.3 Bepaling van het "soortelijk gewicht" van de te onderzoeken minibundels 127
8.2 Bepaling van de lengte- en diametersortering van de monster bossen 130
8.3 Het water opname- en afgifteonderzoek ("de zuigtest") 134
8.4 Laboratoriumtest op inhoudsstoffen 136
8.5 Laboratoriumtest op mineralen (o.a. ter bepaling van het zoutgehalte) 139
8.6 De afbraaktest 141

Hoofdstuk 9

Het ideale riet II **143**

Literatuur lijst (een selectie) 146

Bijlage 1 De rietplant 149
Bijlage 2 Bepaling van de materiaaldichtheid (de soortelijke massa) 151
Bijlage 3 De inhoudsstoffen 154
Bijlage 4 De analyse van structuurvormende koolhydraten (de vezelstoffen) 156
Bijlage 5 De NIRS analyse methode 157
Bijlage 6 De in dit boek gebruikte afkortingen voor rietherkomst landen 159
Bijlage 7 Slecht geschoond riet 160

Afbeeldingen lijst 162

Tabellen lijst 163

Auteurs 164

Voorwoord

Riet is waarschijnlijk het oudste nog toegepaste dakbedekkingsmateriaal van Europa. De Romeinse schrijver Plinius schreef hierover in 66 na Christus: "de volken in het noorden bedekken hun daken met riet en zulke daken blijven lang goed". De rietdekker is de ambachtelijk vakman die het materiaal riet verwerkt tot een product: het rieten dak. Het rieten dak is nog steeds razend populair daar waar waterriet van oudsher voorkomt zoals bijvoorbeeld in Nederland, Zuid-Engeland, Noord-Duitsland en Denemarken. Het rieten dak heeft zich al die eeuwen steeds weer aangepast aan de eisen die men aan een dak stelde en zo heeft het niet alleen tot de dag van vandaag overleefd maar is het zelfs vaak het dakbedekkingsmateriaal dat bij voorkeur wordt toegepast. Een goed gemaakt rieten dak is dan ook een investering voor jaren.

Voor de duurzaamheid van het rieten dak is het van groot belang dat dit vakkundig wordt gemaakt uit eerste klas materiaal. Vroeger was het vanzelfsprekend dat de rietdekker zijn eigen riet sneed. Hij wist precies waar hij in de directe omgeving de beste kwaliteit kon vinden, wanneer dit geoogst moest worden en hoe het riet na de oogst behandeld moest worden om daar later het meest optimale dak mee te kunnen maken. Het optimale dak zag er goed uit en ging bovendien lang mee.

Ook in de rietbranche heeft zich in de laatste 75 jaar een specialisatie van werkzaamheden voorgedaan. De allround vakman die zelf zijn riet sneed, schoonde, transporteerde en opsloeg en daar dan ook nog een perfect dak mee wist te maken is niet meer. De rietbranche kent nu riettelers, riethandelaren en rietdekkers. Bovendien is ook in deze traditionele branche de globalisering een feit. Er is letterlijk en figuurlijk een afstand ontstaan tussen daar waar het riet wordt geteeld en daar waar het tot een rieten dak wordt verwerkt. Een Nederlandse rietdekker maakt graag een rieten dak in zijn woonplaats met Nederlands riet van een rietteler uit de omgeving, maar even gemakkelijk levert de riethandelaar hem voor dit doel Oostenrijks-, Roemeens- of zelfs Chinees riet.

Omdat de rietdekker vaak geen zicht meer heeft op de plaats waar het riet vandaan komt en hoe het daar, door wie en wanneer geoogst wordt is het nog lastiger dan vroeger om de kwaliteit van de bossen riet zelf te beoordelen. Ook zijn klanten hebben meer vragen dan vroeger over deze kwaliteit. Om op deze vragen een antwoord te kunnen geven heeft de Vakfederatie veel fundamenteel onderzoek gedaan naar de kwaliteit van riet. Wat bepaalt deze kwaliteit, hoe kan deze beïnvloedt worden en hoe is deze kwaliteit objectief te bepalen, waren daarbij de vragen waarop een antwoord gezocht werd. Deze antwoorden zijn gevonden.

Dit boek gaat over de kwaliteit van riet en hoe deze gemeten kan worden. Voor iedereen die echt iets wil weten over de kwaliteit van riet is dit boek een schatkamer vol fundamentele kennis. Voor elke rietteler, riethandelaar en rietdekker die zich "niet met een kluitje in het riet willen laten sturen" is dit een verplicht nummer. Het beste boek sinds Plinius over de kwaliteit van riet.

Nijkerk,
december 2016

Vakfederatie Rietdekkers